X-ik évfolyam. 44-ik szám. Kőszeg, 1890. november 2-án.

KŐSZEG ÉS VIDÉKE

Szépirodalmi, társadalmi, közgazdasági, ipar-kereskedelmi és nevelészeti hetilap.

TÖBB EGYLET KÖZLÖNYE.

Előfizetési ár: Egész évre 4 frt. Félévre 2 frt. Negyedévre 1 frt. *Egyes szám ára 10 kr.* Előfizetési pénzek és reclamátlok a kiadóhivatalhoz (Feigl Gyula) intézendők.

Szerkesztőségi iroda: a táblaház iskola-utczai részében. (Szerkesztővel értekezhetni d. e. 11—12. és d. u. 1—2-ig.) *Kiadói iroda:* városkör 81. sz. a nyomdában.

Kéziratok, levelek s egyéb szerkesztőségi közlemények a szerkesztőséghez intézendők; mindenkor csütörtökön estig. Megjelenik minden vasárnapon. *Hirdetések jutányos áron vétetnek fel.*

„A Dunántuli Közmivelődési egyesület kérdéséhez.“

E czim alatt Harmos Zoltán, a „Pápavidéki közmivelődési egyesület“ titkára a Dunántúli országgyülési képviselők figyelmébe ajánlva egy füzetet irt és adott ki, mely a fölvetett kérdéssel igen behatóan foglalkozik és több figyelemre való eszmét pendit meg. Különös érdekkel birhat az olvasóra nézve a füzet II. pontja, s azért azt, kihagyva belőle a kevésbé lényeges dolgokat, alább közöljük.

Van-e szükség Dunántúl a magyar kultura terjesztésére? Van-e szükség Dunántúl közmivelődési egyesület alakitására? E két, egymásból folyó kérdésre egy szóval felelek csupán, s ez egy szó: *igen.*

Népünk nem áll a müveltség oly fokán, hogy komolyan ne kellene annak értelmi fejlődéséről gondoskodni. Mentül müveltebb az egyén, annál könnyebben tud az megküzdeni az élet ezer bajával, annál könnyebben képes anyagi javak gyüjtésére.

A Dunántúl lakosságának tetemes százalékja nem magyar nyelvü, alkalmat kell tehát szolgáltatni a nem magyar ajkuaknak a magyar nyelv elsajátitására, hogy esetleg magasabb müveltséget is szerezhessenek.

A müveltség emelése és a magyar nyelv terjesztése érdekében szükségesnek látom a „Dunántúli közmüvelődési egyesület“ megalakitását.

A müveltség emelésének szükségességét, azt hiszem, nem kell bizonyitanom s a már erre vonatkozólag fenntebb mondottak elegendők.

Ne odázzuk el tehát tovább az egyesület megalakitását, hogy ezen egyesület mielőbb szervezhesse a Dunántúl közmüvelődés ügyét.

A helyes szervezés, az eszközök czélirányos megválasztása, már félig-meddig biztositja a sikert; nagy suly fektetendő tehát a szervezés miként jére, mert az elhibázott szervezet megbénitja a legjobb szándékot, munkaerőt, czéltalan fecsérli el a rendelkezésre álló anyagi eszközöket. Nincs szándékomban irányt szabni a dunántúli orsz. gyül. képviselők tetteinek, de nem fogják talán uekem rosz néven venni, ha a Dunántul közmüvelődési ügyének miként leendő szervezésére vonatkozólag szerény nézeteimet elmondom.

A Dunántul közmüvelődési ügyeit, két — az önkormányzatra nézve egymástól teljesen független külön pénzalap vagy jövedelemmel rendelkező testület vagy egyesületre kellene ruházni; az egyik volna egy központi, Budapesten székelő egyesület, a másik a vármegyékben szervezendő fiókok. Két — különböző munka körrel felruházott egyesület létesitését azért tartom czélszerünek, mert két egymástól nagyon is különböző feladat megoldására vállalkozand a dunántuli közm. egyesület u. m.: a telepitési és a tulajdonképeni közmüvelődési ügyre.

Félő, hogy ezen esetben, ha az emlitett mindkét munka kört egy egyesület akarja betölteni, egyiket vagy másikat, nem fogja kellően ellátni; pedig egyik sem oly természetü, hogy a másik miatt háttérbe tolható volna. De nem volna czélirányos egy egyesületbe összpontositani azért sem a teendőket, mert nagyon különböző tevékenységet kivánnak azok. A telepitési ügyet például, nem lehet egy nagyobb testületnek vezetni, és folytonos, szakadatlan tevékenységet igényel, itt tehát csakis a főbb alapelveket lehetne egy testületnek megállapitani, mig a napi teendőket, az egésznek vezetését egy igen szükkörü bizottságra vagy talán egyetlen egyénre lehetne bizni, mert itt a gyorsaság a fő; már pedig mentül nagyobb a testület, annál nehézkesebben müködik.

Viszont a közmüvelődési ügyet sem tartom alkalmasnak arra, hogy egy központban intéztessék.

A Dunántul tizenegy vármegyéjének nem azonosok szükségletei, nem egyenlő mérvben kivánják az egyesület tevékenységét, nem egyenlő mérvben vennék igénybe az egyesületnek pénzbeli erejét. Mások Mosony, Soprony, Vas vagy Zala vármegyék szükségletei, hol az idegen nemzetiségek nagy számmal vannak képviselve, és mások ismét Győr, Fejér avagy Somogy-é.

Az egyes vármegyék maguk ismerik legjobban helyzetüket, maguk tudják legjobban hogy hol? mit? hogyan? kell tenni a kitüzött czél elérésére. A helyi viszonyokkal ismeretlenek tehát ne avatkozzanak dolgaikba.

Nincs kizárva az az eshetőség sem, hogy akkor, ha az egész Dunántúl egy egységes egyesületet állitana, ebben a győrmegyei nem értené meg — mert nem ismeri a viszonyokat — a zalamegyei kivánságát, vagy ha megértené is, semmi esetre sem karolná fel oly melegen azt mint a megyebeli; apró félreértések, surlódások támadhatnáuak, mikből csak a közérdekre háramlanék kár.

Nem tartom ugyan azt sem kizártnak, hogy bizonyos félreértések és surlódások azon az esetben is támadhatnak, ha egy központi egyesület és fiók egyesületek szerveztetnek, de ez esetben talán könnyebb volna szabatosan körülirt hatás és munka kör mellett netalán előfordulható izetlenségeknek elejét venni.

TÁRCZA.

HALOTTAK NAPJÁN.

Keresd fel a hantot,
Mely takarja magzatod porát!
S lelkedben ha látod
A magas ég legszebb lakóját —
Enyhüljön, óh enyhüljön méla bánatod . . .
Hisz ottan, a mennyben, kik laknak: angyalok.

Keresd fel a hantot,
Mely zárja leghűbb barátodat!
S ha érzed, hogy arczod
Könytől ázik, fogadd, óh fogadd:
Emlékét hogy megőrzöd, mert a hű barát
— Tapasztalásból tudhatod — nagy ritkaság.

Keresd fel a hantot,
Mely hitvest takar, volt társakat! . . .
S enyhet ad e tudat:
Lesz idő — és ujra látom azt . . .
S tudd: az égben, ima közben, rád gondol ő,
Ki volt e földön, mindenedben résztvevő.

Keresd fel a hantot,
Hol jegyesed, a legszebb jegyes
Álmodik boldogat!
De ne zavard — álma élvezet —
Az égben van, hol nincs csalódás, fájdalom —
S forró imája érted, csak érted vagyon.

Keresd fel a hantot,
Mely atyát takar s egy jó anyát!
Kik mélyen . . . alant . . . ott
Várják a boldog feltámadást.
Imát, óh forró imát küldj föl érettök,
A nagy napon, hogy boldogság legyen részök.

* * *

Ifju, öreg, gazdag, szegény,
Beteg és ép; férfi, nő
Mindnyájan, óh mindnyájan
Menjünk ki ez ünnepen, a holtak ünnepén
A lelkekhez, a sirhalmokhoz
Hol egy-egy embertárs porladoz,
S figyeljünk, hogy mit susog,
A holtak országa, a temető:
Készülődjünk, mert nem sokára . . . talán ma
Itt nyughatunk, s leszünk mi is: a föld pora.

Milicza, a női démón.

Egy epizód a szabadságharcz idejéből.

(Vége.)

A következő napon reggeli 7 órakor Helmeczyvel megjelenvén Jenőnél, azt már utra készen találtuk és igy felülve lovainkra, elsiettünk a derecskei határdombhoz. Reggeli 8 órakor, mint kitüzött időben találkoztunk Gerlay Lajos hadnagygyal, két segédjével és Venturini József orvossal, s miután a kibékéltetés sikerre nem vezetett, a feleket 15 lépésnyi távolságra egymástól felállitottuk. Az első lövés Gerlay hadnagyot illette. Az adott jelre a lövés eldördült — és Fratelli Jenő találva összerogyott. Venturini József orvos megvizsgálván Fratellit, azzal biztatott, hogy a seb bár súlyos, de nem életveszélyes, a sebesültnek csak föltétlen nyugalomra van szüksége. Erre egy ügygyel-bajjal rögtönzött és faágakból készitett nyugágyra helyeztük el a sebesültett és, a mennyire lehetett, óvatosan haza szállitottuk. Milicza, ki mit sem sejtett a dologból, — midőn vértől áztatott férjét megpillantotta, elájult!

Magához térve odasietett férjéhez, ki őt azonban elutasitotta. Nekem és Helmeczy kapitánynak kellett gondoznunk a beteget, ki azután 14 nap alatt felgyógyult; éppen jókor, mert parancsot vettünk, hogy Mátyás-huszárezredünk azon osztálya, melyben éu szolgáltam, és mely magát részben Debreczenben felszerelte, Erdélybe Bem táborába vonuljon. Az elindulás napja február elsejére volt kitűzve. A mint es tudomására jutott Jenőnek, arcza fölvidult és kijelenté, hogy ezentúl Gerlayval egy ezredben nem szolgálhat. Megértettem őt, felkerestem tehát Bethlen Gergely grófezredesünket és a Fratellivel történteket nékie hiven elbeszéltem, kérve őt, hogy Jenőnek ezredünkbe való áthelyezését eszközölné ki.

Már másnap reggel az ezredünkbe való áthelyezési okiratot Fratelli kapitánynak át is adtam; kiu erre bús lehangoltság vett erőt. Eszembe jutott Milicza, és iparkodtam őt vele kibékiteni. Neve emlitésénél könyezett e harczedzett hős és bevallá, hogy Miliczát még mindig forrón szereti — de hütlenségét nem felejtheti el soha, a miért az élet teher nekie.

Miután kötelességem ezredesemhez szóllitott, de Jenő életét féltettem, intézkedtem, hogy távollétem alatt kezet ne emelhessen maga ellen. Ezredesem szállására érve, tőle azon parancsot vettem, hogy az osztály szemie elé álljon. A parancs gyorsan lett végrehajtva, és egy óra mulva, midőn a szemle bejeztetett, siettem Jenőhöz, kit azonban a súlyos lelki szenvedések, a mindent fe-

Az éddig elmondott általánosságok után áttérek a részletekre.

A Dunántul közm. egyesületnek tagjai volnának mindazok, kik az alapszabályilag megállapitott tagsági dijakat fizetik. Az egyesületi tagok, minden megyéből választanának 2—5 tagot, tehát összesen a 11 vármegyéből 22—55 tagot s ezekből állana a központi egyesület.

Az egyes megyebeli tagok, képeznék a fiók egyesületet; a fiókegyesület tagjai, tagjai volnának egyuttal a Dunántuli közm. egyesületnek is s tagsági dijaikat a fiók egyesületnek fizetnék, ennek pénztárába folyna be a központi egyesület tagjainak tagsági dija is.

A központi egyesület nem vehetne igénybe a fiókok pénzeröit, ez saját jövedelmeire — mikről a III. fejezetben szólok bővebben — volna utalva; viszont a fiók egyesületek sem várhatnának segélyt a központi egyesülettől.

Ugy a központ, mint a fiókok, a működési körükbe utalt teendőket függetlenül intéznék s rendes körülmények között sem a központnak nem volna szabad a fiók ügyeibe avatkozni, sem megforditva.

Hogy azonban az egyöntetüség ugy a szervezetben mint a működésben, meglegyen, szükséges volna, hogy a fiókok alapszabályai egyformák legyenek, s csak is oly fiókoknál lehetne és csak annyiban eltérés ezen szabálytól a hol és amennyiben ezen eltérés a különleges helyzettel okadatolható volna. Szükségesnek mutatkozik továbbá, hogy a központ bizonyos felügyeleti joggal legyen a fiókokkal szemben felruházva, akként azonban, hogy ezen felügyeletijog a fiók önkormányzatát ne érintse, szabad mozgását ne akadályozza; a központ felügyeleti joga semmi esetben sem terjedhetne másra ki, mint a fiókok működésének ellenőrzésére, arra, t. i. valjon alapszabályszerüen járnak-e el a fiókok a vagy nem. Mint már fenn emlitve van, elkerülhetetlen szükségesnek tartom, hogy a központ és a fiókok müködési köre határozottan megjeleltessék, hogy a teendők szabatosan meghatároztassanak. — Annyival inkább szükségesnek látszik ez, mert csak is egy, a legapróbb részlekig megállapitott munka és hatáskör mellett lehet alapos remény, arra, hogy a központ és fiókok között izetlenségek nem merülnek fel, mert továbbá, vannak oly feladatok is, a melyeket a fiókok megoldani nem képesek s csak is a központ lehet oly helyzetben, hogy ezeknek megfeleljen. — Az eszközök, a melyek a közmüvelődési egyesületnek rendelkezésére állanak, nagyban és egészben, már meg vannak állapitva ki vannak próbálva, s minthogy eddig jobbakat, czélhoz előbb vezetoket nem sikerült felfedezni, a Dunántuli közm. egyesület is kénytelen lesz ezekkel beérni; a Dunántuli közm. egyesület csak annyiban térhet el az ismert és más egyesületek által használt eszközöktől, a mennyiben előtte más czélok megvalósitása is lebeg, tehát ezen más czélokhoz más eszközöket is kell keresni.

(Folytatjuk.)

Helyi és vidéki hirek.

— **Halottak napja.** Hulladozik a fák dísze; puszta immár a mező; csak a temetők öltenek ma még virágdiszt. Halottak estéje lesz. Az elköltözöttek emlékének szenteljük a mai estét, midőn felhantoljuk kedveseink sirjait, virág és fenyözönnel boritván a kedves hantokat. Megnépesül a holtak országa, eleven képet nyujt a temető a mai estével. Kit fájos érzete, kit a kiváncsiság visz ki, ha besötetedik és megszólalnak a harangok. Férj vagy feleség, apa vagy anya, gyermek vagy testvér nyugszik ott künn és annak szól az emlékezet. Kár megzavarni a gyászolók elmélkedéseit; a holtak nyugalmát. A ki nem tud számolni a körülményekkel és nem tud legalább ildomos lenni, az maradjon otthon.

— **Kőszeg multjából.** Ezelőtt 601 évvel ilyen tájt Kőszegen mozgalmasabb élet volt a mainál. Itt volt főfeszke a hatalmas kényurnak, Német-Ujvári Iván grófnak. Ez hadviát kezdett Albert osztrák herczeggel, ki megsokalva Iván rablásait és kegyetlenkedéseit, 1289 április havában IV. László magyar király tudtával és beleegyezésével betört az országba és aratásig az ököljogot gyakorló urtól 34 erődöt és községet foglalt el. Kőszeget szeptember végén kezdé ostromolni. Az őrség és a lakosság nagyon vitézül és kitartóan küzdött; a védelemben a nők vetekedtek a férfiakkal, égő rözséket és teli méhkasokat dobálván az ostromlókra. De hiába volt minden, hiába Iván kegyetlensége, melylyel 500 német harczosnak kezét-lábát vágatta le; Kőszeg nem tarthatá magát. A 400 férfiura és 800 nőre leolvadt őrség Iván szökése után szabad elvonulás föltétele alatt kaput tárt Albert serege előtt. Az ostrom alatt leégett az egész város a Ferencz-rendieknek itt állott kolostorával együtt.

— **Aki fentartja lemondását.** Tuczentaller Lajost, aki városi számvevői állásáról tudvalevőleg lemondott, közgyülési határozattal fölkérték, hogy maradjon meg továbbra is a város szolgálatában. Amint azonban értesülünk, Tuczentaller ur nagy elfoglaltsága miatt nem tarthatja meg tisztét és lemondását fentartja.

— **Ki lesz az uj számvevő?** Az emberek Kőszegen tudvalevőleg igen kiváncsiak, hát hogy ne lennének kiváncsiak egy köztisztviselői állás miként és kiáltal való betöltésére. Már is találgatják, hogy ki lesz az uj számvevő, miután Tuczentaller sehogy se akar megmaradni a nagy jövedelmet hajtó állásban. Emlegetik Pétert is Pált is, csak az igazi aspiránst nem, akit esetleg Andrásnak is nevezhetnek.

— **Adómegváltási tárgyalás.** A fogyasztási és italmérési adó megváltása iránt a tárgyalások e hó 29-én tartattak meg a városházán. A város a bor, hus, czukor és sör fogyasztása megváltására 17.824, az italmérés kizárólagos jogosultságért 14,297, összesen 32,121 frtot igért be, 3221 frttal többet a tavalinál. Az illető szerződések megkötettek és megerősités végett felsőbb helyre lettek beterjesztve.

— **Választás.** A helybeli kereskedőknek és iparosoknak tegnap választási napjuk volt. A soproni ipar- és kereskedelmi kamarához kamarai küldtagokul a kereskedők részéről Unger Károly, póttagul Jánosa Gyula; az iparosok részéről Lauringer János, rendes- és Stegmüller László póttagnak választatott meg.

— **Figyelmeztetés.** Miután a jövő évi ujonczozáshoz az előmunkálatok serényen megkezdetnek, figyelmeztetnek az 1870, 1869 és 1868 években született helybeli illetőségü, ugy a város területén tartózkodó idegen illetőségü itjak, hogy november hó folyamán akár személyesen, akár hozzátartozóik által magukat a város kapitányi hivatalánál tartózkodásuk ugy netani kedvezmény elnyerhetése végett bejelentsék. Különösen figyelmeztetnek azok, kik illetőségi járásukon kivül óhajtják magugat állitani, hogy ebbeli kervényük csak is november hó végéig fogadtatik el és ezen időn tul érkezők visszautasittatnak. A jelenlegi tartózkodási helyét be nem jelentő védköteles, a védtörvény 35. § alapján 5-től 100 frtig terjedhető pénzbüntetéssel fog sujtatni.

— **Ellenőrzési szemle.** Folyó évi november hó 18-án fog a város részéről a honvéd ellenőrzési szemle megtartatni, mig a járás részéről 17-én mindenkor délelőtti 9 órakor kezdve.

— **Meghivás.** A szombathely-egyházmegyei róm. kat. tanitóegyesület kőszegi köre őszi gyülését folyó évi november hó 13-án délelőtti 10 órakor fogja (a tavaszi határozattól eltérőleg) Kőszegen a kat. népiskola tanácstermében megtartani, melyre a t. tagokat és tanügybarátokat tisztelettel van szerencsém meghivni. — A gyülés tárgyát a tagsági dijak befizetésén és egyéb administrativ ügyek elintézésén kivül képezik: 1. Gyakorlati előadás, tartva a helybeli tantestület egy tagja által. 2. „A versek tanulásának befolyása az elmére, kedélyre és akaratra“ czimü tétel. Értekező Pados Gábor. Egyebekre nézve bővebb értesités a személyi meghivókon. Kőszegen, 1890. október 30-án.

Pados Gábor,
elnök.

— **Halálozás.** Prenner Sándor, helybeli kéményseprő-mester, kit elmebaja miatt csak a minap vittek el a lipótmezei gyógyintézetbe, ott e hó 28-án meghalt. Csütörtökön temették el gyászoló neje jelenlétében.

— **Esküvő.** Kirchknopf István szombathelyi fiatal üzletember a mult kedden vezette oltárhoz Mieskén Hackstock Etel kisasszonyt, Hackstock János ottani molnár szeretetre méltó leányát. A lakodalomra a vőlegény kőszegi rokonai is elvoltak.

— **Kit ér a mulasztás** — kérdezik sokan, — hogy a közkútak és a járó-kövezet itt-ott rossz állapotban vannak. No, erre könnyü a felelet, de még könnyebb a mód, hogy a dolgon segitve legyen. Azt hiszszük, hogy ilyen bajoknál, ha a város illető közege nem jön rá, késnek a bejelentéssel, mert különben alig hihetjük, hogy a város nem ejtené módját az ilyen kalamitások elkerülésére. Tény különben, hogy a belvárosi közkút jóformán teljesen elromlott és ez ideig sem lett helyre állitva. Ez pedig öreg hiba, akár kit terhel a mulasztás.

— **Megmérgezett család.** Megrendítő eset történt a napokban Kőszegen a belvárosban. Az egyik ház pincze-lakói szemtelen magaviseletük és gyakori vagyonsértés miatt annyira felbőszitették a háziurat, hogy ez iszonyu megtorlási módot gondolt ki. Mérget kevert a prédának kitett ételnemüekbe, melynek élvezetétől 24 óra alatt kiveszett egy egész család. Az eset roppant rémületet keltett patkánykörökben.

— **Hirdetés.** A helybeli alsófoku ipariskola téli tanfolyamát látogatni köteles ács, cserepes és kőmüves tanulók beiratása november hó 3-án délelőtt 8—11 órakor fog megtartani az ipariskola rajztermében. Felhivatnak az érdekelt mesterek, hogy ebbeli kötelezettségüknek — a törvényes következmények terhe alatt — eleget tenni el ne mulasszák. Kőszegen, 1890. évi október hó 31-én. Az igazgatóság.

— **Utazó püspök.** Bubics Zsigmond kassai megyés püspök ur ő méltósága csütörtökön reggel Sopronba érkezett, hol a soproni régészeti egylet ügyében a megye alispánjával értekezett és honnan még aznap Bécsbe utazott.

---

lejtő jótékony álomba meritettek. Ez alkalmat felhasználtam arra, hogy őszintén szóljak Miliczával, ki még azt sem tudhatta, hogy Jenő át van helyezve ezredünkbe, és ennek folytán holnap Erdélybe vonul. De Milicza szobaleányától arról értesültem, hogy úrnője kiment a városba és csak délutáni 2 órára helyezte kilátásba hazajövetelét. Ou szegény Jenő!

Kossuth Lajos kormányzó az Erdélybe vonuló osztályunk tiszti karának tiszteletére ebédet adott, melyen a búskomor Jenő kivételével mindannyian megjelentünk. Az ebéden a lelkesedés és a jó kedv uralkodott, lelkes és hazafias pohár felköszöntőkben nem volt hiány; a sarkantyúk vigan pörögtek; kardunkat oldalunkon önérzetes büszkeséggel csörtettük meg, midőn Kossuth Lajos felemelkedett és az ezredre és annak tiszti karára üritette poharát. Este 7 óra volt, midőn betérhettem Jenőhöz, kit az utra való készülődéssel elfoglalva találtam, és igy megnyugodva magam is haza siettem, kis podgyászom rendbe hozásával, az utra felkészülendő.

Február 1-én kora reggel Fratelli kapitány lakása előtt százada utra készen felállott. Jenő ez utolsó pillanatban Miliczát magához kérette. Milicza meg is jelent, még éjjeli pongyolában. Jenő erre az utczára szolgáló ablakhoz vezeté és mondá: „lásd kedves Milicza, itt áll századom felvonulva, hogy velem fel óra mulva az Erdelvi harcztérre vonuljon — szerelmed bizonyitékául kérem tőled azt — hogy kövess“. — De Milicza bár égre-földre megesküdött, hogy szeretete Jenő iránt tántorithatlan, hivatkozva gyöngeelkedő egészségére, arra kérte Jenőt, hogy Debreczenben néhány hetre visszmaradhasson.

Jenő, Miliczának e nyilatkozatára, Miliczának átadott egy levelkét, kardjat felcsatolta és evvel a szobából kisietve, lovára kapott, százada élére állott és indulásra fuvatott. Milicza a mint magára maradt, mohón felbontá a nékie által adott levelkét, és abban felismeré saját kezeirását. Azon levélke volt, a mit Gerlay Lajos hadnagyhoz intézett; leálczázva érezte magát és megsemmisülve, önkivüli elaleltságba esett.

Menetünket leirni hosszadalmas és unalmas lenne, csak azt jegyzem meg, hogy a Mátyás-huszárezred egy egészen ujonnan felállitott ezred volt, és osztályunk ujonczlegénysége még tűzben nem volt. A tűzkeresztséget nem sokáig nelkülözte; Vizaknán azt bőven kikapta.

Február 4-két irták. E vészes napon volt Bem szerencsétlen csatája Vizaknánál, a honnan vert seregével folytonosan csatázva február 6-án Dévára érkezett. Teljesen megvert sereg ilyen hátrálást soha nem vitt véghez. Négy nap dörgött az ágyu Vizakna és Déva közt, minden talpalattnyi földet vér öntözött, mindent megtettünk, a mit a becsület megkivánt, de az ellenség tiz annyi volt; győznünk nem lehetett.

Báró Kemény Farkas alezredes Déván a vizaknai bal kimenetelü csatáról értesülvén, a 11-ik honvédzászlóaljjal, a Mátyás-huszárok századával és négy ágyuval azonnal elébe indult Bemnek. Már túl volt a Piski melletti hidon, midőn gróf Bethlen Gergely huszár osztályunk élén azon rendeletet hozta, hogy a hidhoz visszavonulva, várjuk be Bem tábornokot.

A Sztrigy patak bal partját megszállottuk, ágyuinkat a hid mellett felállitottuk, és pár órai idő eltelével megérkezett Bem az ősz hadvezér. Mikor egymást megláttuk, ők és mi, riadó éljen tört ki ajkainkra. Éljen Bem! Éljen a dicső vezér! ismeteltük háromszor is, a mi rá látható kedvező benyomást tett, nyájasan köszöntgetett felénk; — „örvend“ — monda gróf Bethlen Gergelynek — „hogy katonáit vidáman és nem reményvesztetten és megtörve látja, ez jó jel, e lelkesedésnek nem sokára fényes győzelem lesz gyümölcse!“

A vert és teljesen kimerült sereg Dévára ment pihenni, mi a hidnál maradtunk előőrségen; azon nap és február 7-ke zavartalanul tölt el. Február 8-án az ellenség megtámadott és másfél órai ágyuzás és kis puska tüzelés után az osztrákok visszahuzódtak. Ugy látszik, csak egy nagyobb szemlére kiküldött csapat támadása volt.

Február 9-ke volt a derék csata napja, mely reggeli 6 órától esti 8 óráig változó szerencsével folyt, de utoljára mégis a mi fényes győzelmünkkel és báró Puchner serege teljes megveretésével végződött.

A piski csatát sokan leirták; a történetiró a tényekot megállapithatja, különböző adatainak összevetése alapján; tehát a részletekre nem terjeszkedem ki, csak a Fratelli Jenő kapitányra vonatkozó tényeket adom elő.

A csata napján a Piski hidnál a Sztrigy patak bal partján ezredünk csatarendben felállott. — A közepet ezredesünk, a jobb szárnyat báró Kemény Farkas alezredes, a balszárnyat Makrai László alezredes, a tartalék osztályt pedig Fratelli Jenő és Ártándy Ödön főhadnagy vezényelték. En magam századommal kémszemlére lettem kiküldve és az ellenfélre nem soká rea is bukkantam. Puchner hadserege volt 5 üteggel. A mint engem századommal az ellenség megpillantott, a Cress könnyü lovasságának egy osztálya rohamot intézett ellenem, mire hátrálót fuvattam s 5 ember és 3 ló vesztességgel értem vissza ezredemhez, hol jelentésemet az észleltekről megtettem. Néhány perez mulva az ellenséges tüzelés kartácsokkal megkezdődött, mely borzalmas gyilkoló volt. A balszárny már-már ingadozott. Fratelli a tartalék élén hősies csodákat vitt véghez, már két lovat lőttek ki alóla. Midőn a harmadik lóra fölpattant, épen közelében voltam, e szavakat intézte hozzám: „Add által utolsó bucsú üdvözletemet Miliczának, mert reménylem, hogy egy jótevő golyó ma találni fog“ — és rohant a legnagyobb golyózápor közé. Hanem a halált hozó golyók kikerülték őt. Esti hét óra volt, midőn Bem hirtelen förgeteg módra az ellenséget hátul megtámadta, a mire az ellenség csata sorai tökéletesen felbomlottak, és mi teljes győzelmet arattunk. — De legfőbb ideje is volt, mivel ezredünk teljes

— **Lótenyésztéssel foglalkozók figyelmébe.** A földmüvelésügyi magy. kir. miniszter kieszközölte, hogy a tenyésztési czélokra vásárolt mének és kanczák a hazai vasutakon éppen oly mérsékelt áron szállithatók, mint az állami lótenyész-intézetek lovai. A szállításhoz szükséges igazolvány 2 krajczárért a városkapitányi hivataloknál, a járásokra nézve pedig a szolgabirói hivataloknál váltandó. Nem tévesztendő azonban szem elől, hogy csupán a tenyésztési czélokra használandó lovak részesülnek a kedvezményben.

— **Kossow-jubileum.** Geronnay-Kossow Béla, a soproni kir. kath. tanitóképző intézet érdemes igazgatója most töltötte be ez intézetnél való működésének 25-ik évét. Ez alkalmat megragadták volt tanitványai, kik maig is hálásan emlékeznek vissza az ő működésére és ünnepélyt rendeztek tiszteletére. A 25 éves működés megünneplésének napja hétfőre volt ugyan kitüzve; de már vasárnap kellemes meglepetésben részesitette a zeneegylet a jubiláns igazgatót, kinek fia dr. Kossow Jenő az egylet karnagya. Ugyanis a zeneegylet férfikara megjelent az igazgató lakásán lovag Flandorffer Pál elnöknek és dr. Wallner Ignácz alelnöknek vezetése alatt és két dalt énekelt, mely után dr. Wallner Ignácz mondott üdvözlő beszédet. Kossow Béla igazgatót a zeneegylet e kitünő figyelme igen meghatotta. Hétfőn az első üdvözlő sereg Kossow Béla jelenlegi tanitványai voltak. Egyik harmadéves növendék lelkesedéstől áthatott beszédet mondott s a tanitványok ajándékaképen egy ezüst serleget nyujtott át igazgatójuknak. Nemsokára az intézet tanári kara tisztelgett a jubilánsnál Maráz Ferencz prépost kanonok vezetése alatt. Utánuk a kath. tanitók élükön Póda Endre apátplébánossal jelentek meg az ünnepeltnek szives üdvkivánataikat tolmácsolni. Tiz órakor a volt tanitványok most sopronvármegyei tanitók nagy küldöttségét vezették Szabó Károly kir. tanácsos tanfelügyelő és Domnanovich Ferencz kisboldogasszonyi esperes plébános a jubiláns elé. A szépen feldiszitett kath. tanitóképző intézeti diszteremben foglaltak állást a volt tanitványok s dörgő éljennel fogadták a belépő jubilánst, kit nevükben Szabó Károly kir. tanácsos tanfelügyelő könyekig megindító szavakkal üdvözölt. Kossow Béla meghatottságtól rezgő hangon válaszolt a lelkes üdvözlésre. Később a kir. főreáliskola, a kath. főgymnázium igazgatói fejezték ki a jubilánsnál üdvkivánataikat az illető intézetek tanári karának nevében. — Délben a tőzsdecsarnokban 50 teritékü bankett volt a jubiláns tiszteletére. A bankettra megjelentek a vidék és város kath. tanitóin kivül Póda Endre apátplébános, Domnanovich Ferencz esperes plébános, Flandorffer Pál lovag, Szabó Károly királyi tanácsos tanfelügyelő, dr. Poszvék Lajos orvos, dr. Gaar Vilmos, lapunk szerkesztője, Haller József, dr. Kiss Ignácz, Schneider Frigyes, Waltner János, a kath. tanitóképző intézet tanárai stb. Az első felköszöntőt Szabó Károly kir. tanácsos tanfelügyelő mondotta ő felségére. A köszöntőt állva hallgatta végig a vendégsereg. Másodiknak Kossow Béla, a jubiláns igazgató beszélt, éltetvén kegyes főpásztorunkat, a soproni kath. tanitóképző intézet kiváló támogatóját dr. Zalka János győri megyés püspök urat. Hackl József erre a jubilánsot éltette. Felkelt ezután Póda Endre apátplébános, a kath. hitközség egyházi elnöke s tőle megszokott ékes szólással magyarázta meg a vendégseregnek, hogy a jubiláns és ő annak idején, mikor a nagy közönség ellenségesen nézett mindenféle kath. mozgalmat, a kath. iskola szent ügyének előmozditására együtt munkálkodtak. S mikor senki sem merészelt fellépni ama jogos követeléssel, hogy a kath. iskola adassék a katholikusok rendelkezése alá, akkor Kossow Béla volt az, ki élére állt ez ügynek s diadalra vezette. A soproni kath. hitközség nevében üdvözli tehát Kossowot. Szünni nem akaró éljenzés volt a válasz e gyönyörü szónoklatra.

— **Elhalasztott gyülés.** A vármegye köztörvényhatósági bizottságának nov. 3-ára kitüzött közgyülése elmarad, mert a legtöbb adófizető bizottsági tagok névjegyzéke az e végből szükséges adókimutatásoknak késedelmes beérkezése miatt mindeddig végérvényesen összeállitható nem volt, és igy a közgyülésen a törvény értelmében való bemutatása lehetetlenné vált. A vármegye alispánja, főispán ur ő méltóságával egyetértőleg, kénytelen volt ezen rendes évnegyedes közgyülést folyó évi november hó 17-ének délelőtti 10 órájára elhalasztani.

— **Elkésett levél.** Tek. Szerkesztő ur! Oly nagy nálunk az öröm a szüretnek nem várt jó eredménye fölött, hogy annak hatását magam is érzem, noha még alig kopott fogam a musttól. Pedig, amint mondják, nagy édességgel, 20—23 foknyi czukortartalommal bir. A szőlőt puttonyonként 3 frtjával vették, tehát oly árban, mely megfelel — 20 litert véve föl egy puttonyra — 15—16 krnak. Az uj bor, ügyes pinczekezelés mellett, 9—11 foknyi akoholtartalommal kecsegteti a szőlősgazdákat; oly eredmény, minőt nálunk régen értek el. A jó barátok közől, kik már sok mindent megértek Rohonczon, jót, rosszat, egyiknek nem adatott meg, hogy a szüretet itt tölthesse. Elhivta Rohonczról kötelessége Kollár József katholikus segédlelkészt, kit megyés püspök ur a stináczi plébánia vezetésével bizott meg és a ki ennek folytán körünkből távozott. Ügybuzgó pap volt a fiatal ember, kit ittléte alatt sokan megszerettünk és ki azért nálunk állandó jó emlékezetben lesz. Helyét Mazalin Sándor foglalta el. Most még az időről kellene szólanom, de mivel éppen a hideg miatt ujjaim megdermettek, megengedi, hogy ezekről és más egyebekről, pár nap mulva reflektálhassak. Most még csak üdvözletemet küldöm, maradván Tek. Szerkesztő Urnak Rohoncz, 1890. okt. 23. kész szolgája

Referens.

— **Iparügy.** Elvi határozatok iparügyekben. 1.) Az ipartestület azon tagjai, a kik többféle ipart egyszerre üznek, az ipartestületi belépési és tagsági dijak fizetésére csak egyszeresen kötelezhetők. 2.) Az iparjog elvonása a kihágási ügyben hozott itélettel nem eszközölhető és annak elvonása csak az ipartörvény 152. §-a értelmében külön inditandó eljárás és hozandó itélet alapján történhetik. 3.) Iparos- és kereskedő-segédeknek hátralékos fizetésük iránti keresete első sorban föltétlenül az iparhatóságok hatáskörébe tartozik.

— **Előmunkálati engedély.** A kereskedelemügyi magy. kir. miniszter Réthy Ferenczнak és érdektársainak megadta az előmunkálati engedélyt a magy. kir. vasutak Pápa állomásától Marczaltő és Szil-Sárkány irányában a pozsony-szombathelyi h. é. vasuthoz csatlakozólag Csornáig és ugyancsak Pápától Gerencz-völgyön át Bakonybólig vezetendő h. é. vasutvonalhoz.

— **Uj atillák.** A hadsereg rendeleti lapjának legujabb száma közli a király elhatározását, hogy a huszárok a prémes atillán kivül nyári atillát és ujast is kapjanak. Az uj atillákat a prémes atillákhoz előirt posztóból szabják, egészen a lovassági kadét-növendékek nyári atillájának mintájára, de mentekötő nelkül. A zubbonyt ellenben a huszároknál megszüntetik. A huszár-ezredek tisztjei és legénysége lovon és diszben a prémes mentét, ha nem huzzák föl, ezentul is mentekötőn felvállra vetve fogják viselni.

— **Tilalom.** Veszprémvármegye alispánja a devecseri járásban járványosan fellépett száj és körömfajás miatt országos vásárokra szarvasmarhák hajtását betiltotta.

— **Hirdetmény.** A cs. és kir. közös hadügyminiszterium f. é. 2514. sz. a. pályázatot hirdet a cs. és kir. közös hadsereg számára szállitandó felszerelésekre nézve, jelesen a gyalogság, vadászok, tüzérség és lovasság számára szükséges fövegek alkatrészei, zsinorzat és szörme, fém nemüek (gombok, patkók s. a. t.) edények és szövöttáruk szállitására nézve. Az ebbeli szükséglet részletes kimutatása, valamint a szállitási feltételek alulirt kereskedelmi és iparkamarának hivatalos helyiségeiben a hivatalos órákon belől betekinthetők. Sopron, 1890. október hóban.

A kerületi kereskedelmi és iparkamara.

— **Hirdetmény.** A zágrábi kereskedelmi és iparkamara értesitése szerint Zágráb városa, megfelelő helyen tetemes költséggel uj és terjedelmes vásárteret rendezett be, melyen hatósági engedélylyel minden hét szerdai napján hetivásár is tartatik. Miután ezen hetivásárokon élelmiszereken s a kisipar készitményein kivül mezei termények, szarvasmarhák, sertések, lovak, különféle egyéb háziállatok és szárnyasok is árusittatnak; Zágráb városa pedig ugy a vásárra hozott termények és állatok minő- és mennyisége, mint a közlekedési viszonyok kedvező voltánál fogva, a termény- és baromkereskedésre nézve felette sok előnyt nyujt; ezen hetivásárokra ezennel felhivjuk kamarakerületünk érdekelt köreit. Sopron, 1890. október hóban.

A kerületi kereskedelmi és iparkamara.

GONDOLATOK.

Irta: Dr. Gerlóczy Zsigmond.

Bánatunkhoz sokszor még erősebben ragaszkodunk mint örömeinkhez, mert bánatunkban eltünt boldogságunk emléke él.

*

Mentül hevesebb emlékkel birunk annál boldogabb életünk.

*

Elvesztett existenciát, elszalasztott alkalmat, megingott hitet soha sem lehet többé megtalálni, vagy visszaszerezni.

*

Nem szükséges azokat megczáfolni, a kik el szeretnek téreni az igazságtól, megczáfolják ők tudtokon kivül minden pillanatban önmagokat.

*

Saját véleményünk mindig meg van, csakhogy befolyásolva.

*

A ki legkevésbé hiszi, hogy létezik igazelvüség, leginkább sértve érzi magát, ha igazelvüséget kétségbe vonják.

*

A fiatal agg sietve érkezett oda, honnan a fiatalos vén elkésett.

*

Csak a rosszul teljesitett munka nehéz.

*

A férj jósága a nő legfőbb büszkesége, semmi sem alázza ugy meg a nőt, mint a férj durvasága. Birhat a lelkében megalázott nő a föld minden kincsével, semmi sem emeli oda, hova egy bár szegényebb nőt férje jósága emel.

*

Az ember jövőjének biztositéka multjában van.

*

A vigjáték is szomoru lesz azoknak, kik a szinpad deszkáin néző közönség nélkül, vagy az élet szinpadán nagy néző közönség előtt kénytelenek eljátszani a komédiát.

*

Az élet szinjátéka a nézőtérről szemlélve komédia, s a szinfalak mögött tragédia.

*

Mily kicsiny az ember a természet fönsége és nagyszerüsége előtt, s mily nagy az ész óriás vivmányaiban.

*

Sok boldog órát szerez életünkben az, hogy visszaemlékezhetünk, és sok keserüt, hogy nem feledhetünk.

*

A látszat szerint a hizelgők sietnek bókolni a hiu embereknek, pedig hizelgők sem lennének, ha a hiu emberek nem szolgálnának a hizelgőknek.

*

A tulhajtott élvezetek, mulatságok fáradalmát kipihenni a vánkosok sem nyujtanak elég puha nyughelyet, mig a munka fáradalma pihenésre, a kövekre is lágy vánkost borit.

*

A szülők által elkényeztetve nevelt kedves gyermek lesz később a sors legmostohább fia.

*

A képmutatók többnyire abban hibázzák el szerepüket, hogy nagyon is jól akarják játszani.

óráig volt tüzben 261 embert, 7 tisztet és 108 lovat veszitett. Esti 8 órára ezredesem lefuvatott, és mi a csatatér helyén fáradtságunkat kezdtük kipihenni.

A csata után Fratelli százados őrnagygyá lett előléptetve, Miliczáról pedig csak annyit hallottunk, hogy Gerisy Lajos hadnagygyal a bánáti hadsereghez ment, hol akkor is hűtelen lett és őt elhagyta.

Augusztus 11-ke volt, midőn Fratelli már mint alezredes egy osztály élén a Vinga és Temesvár közti ütközet alkalmával a csatatéren a rég óhajtott halált meglelte. Ezredesem a hőst megkönyezte, de miután rendetlen visszavonulásban voltunk, Jenő holt testét megmenteni és magunkkal vinni nem sikerült; azt ott a csatatéren kellett hagynunk.

* * *

Szabadságharczunkat közvetlenül kinos jelenetek követték. 1850. évi február hó 20-án az osztrák császári hadi törvényszék által felmentve, fogságomból kikerültem, és szülőföldemre vettem utamat. Utközben Győr táján, egy hosszu sor kocsival találkoztam, kik számos vasbilincsekbe vert magyar szabadság hőst vittek Olmütz várába. A fogiyok között volt a holtnak vélt Fratelli Jenő alezredes, és én oly szerencsás voltam, hogy Győrben szólhattam vele.

Fratelli midőn Temesvár előtt elesett, csak egy horzsoló lősebet kapott, mely őt elkábitva lováról a földre teritette. Midőn eszméletét visszanyerte, a temesvári császári katonai kózházban találta magát, honnan felgyógyulása után osztrák császári katonai hadi törvényszék elé állittatott és golyó általi halálra itéltetett. Az itélet azonban 20 évi várfogságra változtatott át.

* * *

1854 év nyarán Staverországban váratlanul a kies gleichenbergi fürdőben találkoztam ismét Fratelli Jenő alezredes barátommal, kitől megtudtam, hogy megkegyelmeztetett, és orvosi rendeletre a jelentkező tüdővész miatt használja a gleichenbergi fürdőt. Tartózkodva tudakozódtam Milicza felől. Nehéz és kinos sóhaj után felelé: „Ő reám nézve már nem létezik: mert fogságom alatt ő meginditotta ellenem a válópert, és az osztrák törvények minket örökre elválasztottak; ugy hallom, hogy egy Kipphauser nevü császári őrnagyhoz ment nőül, hat hónapi együttélés után azonban hűtlenül elhagyta azt is és egy akkor tájt Becsben időző amerikai dúsgazdag pénztőzsérrel eltünt."

Ősz elején a végzet ismét Gleichenbergbe vezetett. A falevelek már erősen hullottak; fürdővendég kevés volt és ezek közül is csak egy volt magyarországi, még pedig Fratelli Jenő alezredes barátom, ki igen súlyos beteg volt. Azonnal hozzá siettem, de már nem szólhattam vele, épp agoniában feküdt, de azért látásomra mintha fölvidult volna, összeszedte egész erejét mondván: „Ha életedben valaha Miliczát meglátod, mond meg nékie, hogy nagyon szerettem és azért megbocsátottam neki". — Erre nagyot sóhajtott — és a magyar önvédelmi harcznak egy kitünő, bátor hőse megszünt élni.

Husz évvel később, 1874 augusztus havában budapesti létem alkalmával, a corsón sétálva megszólit egy leirhatlan toprongyos vén anyóka: „Ugy-e nem ismer reám!? Én Milicza vagyok! mit tudd Jenőről?" Alig hittem szemeimnek, midőn az idő előtt megvénült ráncos arczban felismertem Milicza vonásait. „Ön az asszonyom!?" — mondám s zavarodottan átadám Jenő utolsó üzenetét.

Erre könyzápor eredt meg szemeiből, hosszu évek mulva talán az első őszinte köny, és szokogás közt mondá el, hogy Amerikából jön, mindenéből kifosztva tengeti életét. Értésemre adá, hogy irgalmas emberek könyöradományaiból él, mire — ki gondolta valaha — tárczámba nyulva alamizsnát adtam neki én is, és siettem elhagyni e nőt, ki többé nem is került elémbe életutaimban. — Utólérte a női démont a sors boszuló keze!

Urbegyi Gyula.

Vegyes hirek.

— **A magyar szinészet ünnepe.** Száz év előtt, 1790. év október hó 25-én, játszotta el az első magyar szinjátékot Budán, Kelemen László társulata, mely 5 nő, s 11 férfitagból állott. Simai Kristófnak „Igazházi" czimü darabját adta elő s ezzel életre hivta a magyar szinészetet, a mely egy század alatt európai szinvonalra emelkedett. Most ünnepelték a száz éves jubileumünnepét a fővárosi szinházakban.

— **Szerecsen missionarius.** Péntektől vasárnapig Sopronban járt a német Kongó vidék egy szerecsen papja, Dániel atya, ki a missió számára gyüjtött. Dániel atya született szerecsen, ki a rabszolgaságból megszökvén a kat. missió utján Rómába került s itt hét év alatt a philosophiát és a theologiát elvégezve 1887-ben pappá lett szentelve. Dániel atya anyanyelvén kivül beszél olaszul, francziául és németül.

— **A szülőkhöz!** A budapesti magy. kir. tudomány-egyetem bölcsészethallgatók segitő-egyesületének az 1889—90. évről szóló „Évkönyve“ megjelenvén, abban a fenti czim alatt a következő figyelemre méltó felhivás foglaltatik: A budapesti bölcsészethallgatók segitő-egyesülete közvetit nevelői, tanári, korrepetitori, irodai, másolói, rajzolói, forditói, zeneoktatói állomásokat, úgy helyben mint vidékre. Ez eljárása által főkép segélyt kiván nyujtani az arra érdemes és tehetséges egyesületi tagoknak; másfelől alkalmat igyekszik nyujtani az ország művelt családjainak arra, hogy ily módon gyermekeik mellé nevelőkül képzett és megbizható ifjakat nyerjenek. S midőn e körülményre felhivjuk a hazai tanintézetek és a nagy közönség figyelmét, egyuttal tájékozás végett megjegyezzük a következőket: 1. A közvetités a bejelentőkre nézve dijtalan. 2. A bejelentett állomásokra első sorban bölcsészethallgatók, kivánatra azonban okleveles tanárok, vagy más szakon levő hallgatókat is ajánlunk. 3. Ki a nagy közönség köréből egyesületünket igénybe venni óhajtja, ebbeli szándékát személyesen vagy levélben (A bölcsészethallgató segitő-egyesülete titkári hivatalának, Budapesten, központi egyetem“ czimmel ellátva) tudatni sziveskedjék, közölvén az állomás időtartamát s az állomást nyerendőhöz kötött igényeket s javadalmazási feltételeket. 4. Esetleges kellemetlenségek kikerülése végett a bejelentők csakis azokat fogadják el, kik titkárságunk által hivatalosan kiállitott ajánló levéllel jelentkeznek. Fölemlitjük itt még, hogy a fent emlitett egyesületnek derek földink, Kovács S. János, lett az elnöke, ki ismert tevékenységénél fogva bizonyára csak javara lesz a hasznos intézménynek.

— **Megkönnyitett válás.** A vallás- és közoktatásügyi miniszternek egy ujabban keletkezett érdekes rendeletet közli az „Ügyvédek Lapja“. Ebben a rendeletben a vallásügyi miniszterium akként határozott, hogy zsidó házasfelek válóperében, ha az elsőbirósági határozat nem felebbeztetik, az a felsőbiróságok felülvizsgálata nélkül is jogerényes és igy a rabbi a jogerős itélet alapján magát a házasfelek rituális elválasztásának foganatositására minden további birói intézkedés bevárása nélkül jogositottnak tekintheti.

Irodalom.

— **A Dunántuli Közmüvelődési egyesület kérdésehez** czimmel Harmos Zoltántól egy lapunk főhelyén részben már ismertetett röpirat jelent meg, melyet kiváló érdekességénél fogva melegen ajánlunk hazafias közönségünk szives figyelmébe. Megrendelhető a „Pápai Lapok“ kiadóhivatalánál. Az ára 25 kr.

— **Klinikai Füzetek** a czime annak az ujabban megjelenendő munkának, melynek czélja az összes gyakorlati orvostan köréből egyes fejezeteket, fontosabb kórtypusokat vagy a napi renden levő kérdéseket a gyakorló-orvos igényeihez alkalmazva, a tudomány legujabb álláspontján ismertetni. Az I. most megjelent füzet tartalma: A cholera indica kór- és gyógytana. Irta Ángyán Béla dr. egyet. m. tanár s közkórházi főorvos. A legkiválóbb szakférfiak közreműködésével dr. Donath Gyula szerkeszti a munkát, melynek előfizetési ára egy évre, vagyis 12 füzetre 4 frt, 6 füzetre 2 frt. Megrendelések Grill Károly cs. és kir. udvari könyvkereskedésében (Budapest, V. Dorottya-utcza 2. sz.) eszközölhetők.

— **Az „Aradi Vértanuk Albuma“-nak** első kiadása teljesen elfogyott; de mert a megrendelők egyre jelentkeznek, a műnek kiadása iránt már megtörténtek a lépések. A tájékozás és olcsó ár szempontjából e második kiadásra is előfizetést nyitnak; a 10 ivnyi terjedelemben hirdetett, de 14 ivnyi testes diszműnek ára leend: füzve 3 frt; kötve 4 frt; salon példányé 10 frt, mely Arad város pénztárához vagy Varga Ottó tanár, szerkesztőhöz küldendő be. Az uj kiadás november végén küldetik szét bérmentesen a Franklin-Társulat által.

Nyilt-tér.

Fekete, fehér és szines selyem-damaszt 1 frt 40 krtól 7 frt 75 krig méterenkint (18 minőségben) — darab- s végszámra. Vám- és portomentesen szállit Henneberg G. (cs. és kir. udv. szállitó) Zürichben. Minták rögtönösen küldetnek. Levelek 10 krnyi portóval.

Piaczi-árak

1890. évi október hó 31-éről.

Buza	100 kilo	idei	7 frt.	40 krtól	7 frt.	75 kr-ig
Rozs	„	. .	7 „	— „	7 „	50 „
Árpa	„	. .	7 „	— „	8 „	— „
Kukoricza	„	idei	6 „	20 „	6 „	40 „
Kukoricza	„	tavali	7 „	20 „	7 „	50 „
Zab	„		6 „	70 „	6 „	85 „

		frt.	kr.		frt.	kr.
Buzaliszt I.	100 kilo	15	30	100 kilo burgonya	1	70
„ II.	„	15	—	Marhahus . 1 kilo	—	48
Rozsliszt I.	„	13	40	Marha zsir	1	10
„ II.	„	12	50	Disznóhus . „	—	56
Buzakorpa	„	4	10	„ zsir . „	—	68
Rozs „	„	4	75	Borjuhus . „	—	60
Köleskása	„	11	—	Birkahus . „	—	40
Dara	„	17	—	1 méteröl bükkfa	13	50
Árpa dara	„	8	—	„ „ dorong	10	—
Széna	„	2	52	„ tölgyfa	9	40
Szalma	„	1	90	„ „ dorong	7	60

Vasuti menetrend.

Klm.	Állomások.		sz. vegyes vonat II.III. oszt. kocsikkal		
	Budapesti idő.		reggel	d. u.	este
—	**Köszeg**	ind.	5¹⁵	12⁰⁴	6⁰³
6	Lukácsháza	(m. h.)	5²⁹	12¹⁷	6²⁴
12	Német-Gencs	(m. h.)	5⁴⁶	12³³	6⁴¹
18	**Szombathely**	érk.	6⁰¹	1²⁴⁷	6⁵⁶
—	**Szombathely**	ind.	6⁴⁵	3³⁰	7¹⁵
7	Német-Gencs	(m. h.)	7⁰¹	3⁴⁶	7
13	Lukácsháza	(m. h.)	7¹⁸	4⁰³	7⁴⁸
18	**Köszeg**	érk.	7³¹	4¹⁶	8⁰¹

HIRDETESEK.

Fog-Elixir, fogpor és fogpasta

a fötisztelendő és kegyes

„Benedek-rendü“ szerzetesektől

Soulac-i apátság Girondeban.
Prior: Dom Magueloune.
2 arany erem:
Brussel 1880 — London 1884
A legmagasabb kitüntetések.

Feltalálatott: **1373-ban** Pier. Boursaud Prior által.

A fötisztelendő és kegyes „Benedek-rendi“-ek fog-elixirjének mindennapi használata, — egy pár cseppnyi adag egy pohár vizben — megakadályozza a lyukas fog képződését és meggyógyitja a lyukas fogat, melynek fehér fényt és szilárdságot kölcsönöz, s a mellett a foghúst erősíti és épen tartja.

Olvasóinknak tehát tényleg szolgálatot teszünk, a midőn figyelmöket ezen régi és hasznos készitményre felhivjuk, a mely a legjobb gyógyszer és egyedüli óvszer a fogfájás ellen.

Ház alapittatott 1807-ben. **SEGUIN** **Bordeaux** 106 és 108,

Főügynök: Rue Croix de Sequey.

Kapható minden nevezetesebb illatszerárú-kereskedésben, gyógyszertárakban és gyógyszerárú-(drogue) kereskedésekben.

SZABADALMAT

uj találmányokra

eszközöl bármily államban, továbbá elvállalja azok **fenntartását, védelmét** és **értékesitését.**

Réthy János

nemzetközi mérnöki- és szabadalmi irodája

Budapest, Erzsébet-körut 14.

Ugyanott védjegyek bejelentromoztatnak.

Scharpf Jenő

fogászati müterme

Köszegen, belváros 25. sz. a. a vár közelében.

Van szerencsém a t. cz. közönségnek tudomására hozni, hogy

minden következő hó

1-től—20-ig Köszegen,
21-től—25-ig Sárvárott *a Korona* } vendég-
26-tól—30-ig Kis-Czellben *a Sas* } lőben
tartózkodom.

Ajánlom magamat ugy **egyes fogak**, mint **egész fogsorok** készitésére, rendetlenül fejlődött fogsorok kiigazitására, romlott és fájdalmas fogak megtöltésére **(Plombe)** és kicsiszolására, fogak tisztitására, valamint a szájpadlás hiányainak kiigazitására; mindent a legujabb s a fogak védelmét leginkább szemmel tartó tapasztalatok szerint végzek.

Kőszegen, 1890. október hóban.

Legmélyebb tisztelettel

Scharpf Jenő,

fogmüvész.

TICHO FÜLÖP

Brünn, Krautmarkt, 21,

szétküld postautánvétellel csak **valódi**

brünni posztó-szöveteket.

Egy maradék posztó, 3.10 m. ruhakelme jó minőségben	5.— frt
Egy maradék posztó, 3.10 m. legfinomabb minőségben	10.75 „
Egy maradék fekete posztó, 3.10. m. salon-ruhára .	9.— „
Egy maradék telikabát-szövet, jó minőségben . . .	5.40 „
Egy maradék telikabát-szövet, 2 m. loden vadász-kabátra	4.— „

Hölgy-cikkek.

Egy teljes fekete terno- vagy Kammgarn-ruha, 10 m. 5·—,	5·50 frt
Egy teljes őszi- vagy téli-ruha, 10 m. 3·—, 5·—, 8·—,	12·— „
Egy téli vállravető, 10/4 nagy, Himalája, tiszta gyapju	4· „
Egy téli vállravető, 9/4 nagy	2·— „
Egy jute-függöny, teljes, török dessinben	2·50 „
Egy jute-garnitura, 2 agy-, és 1 asztalterítő . . .	3.50 „
Egy Tunis-függöny, aranynyal átszőve, gyönyörü csikossal és bojtal ellátva, mindenféle szinben . .	4·50 „
Egy maradék Manilla futó-szőnyeg, 10—11 méter hosszu . . . . . á 3·40,	4·40 „
Egy drb. házi lenvászon, 4/4 széles	4·50 „
Egy drb. házi lenvászon, 4/4 széles Ia minőségben .	5·50 „
Egy drb. rumburgi szék lenvászon, 5/4 széles . . .	6·50 „
Egy drb. Stofánia vászon, 5/4 széles, teljes pótlék a lenfonálnak	9·— „
Egy drb chiffon, igen jó minőségben á 4·50, 5·50, 6·50	9·— „
Egy drb atlasgradl. ágybehuzókra, Ia. 8·50 frt, IIa	5·50 „
Egy drb canevas, Ia min. ágybehuzókra	6·— „
Egy drb. lenszövet, varrás nélkül, darabja 2 m. hosszu	1·10 „
Egy drb. rumburgi Oxford, Ia 6·50 frt, IIa . .	4·50 „
Hölgy-ingek Chiffonból, vagy erős lenvászonból, csipkével 6 darab	3·75 „
legjobb rumburgi fonállal és svájczi himzéssel 6 darab	6·— „
Egy fiaker-terítő, 2·—, egész	2·50 „
Egy tricot-Taille, minden szinben	1·30 „

Minták az egész czikkekről és képes árjegyzékek ingyen és bérmentesen küldetnek.

FEIGL GYULA

KÖNYVNYOMDÁJA

Köszegen, városkör 81. szám alatt,

elvállal mindennemü nyomdászi munkát, kivánatra: egyszerü vagy diszesebb kiállitásban

a legolcsóbb árak mellett.

Megrendelések a legpontosabban és leggyorsabban eszközöltetnek.

Kiadóhivatala a **„Kőszeg és Vidéke“** czimü lapnak.

Kiadóhivatala a **„Günser Zeitung“** czimü lapnak.

Nyomatott Feigl Gyula könyvnyomdájában Köszegen.